

GÖY QURŞAĞI

UŞAQ JURNALI
№ 4 (61) - 2017

Mənim rəng dünyam

Rüstəmov Xəyyam «Barabin tatarları»

Heydərov Heydər «Saha»

Quliyeva Zöhrə «Kasıb kişinin qızı»

Muxtarzadə Lamiyə «Bəkkar kitabxanada»

Əlizadə Ayxan «Barabin tatarları»

Kontsedaylo Ruslan

Babayeva Günel «Sehrlı göl»

Telefon

Din dirin, din dirin
Telefonum zəng çaldı.

— Kimdir?
— Fil.
— Haradan?
— Dəvədən.
— Nə lazımdır?
— Şokolad.
— Kiminçün?
— Oğluma. Şəkərimə, noğuluma.
— Çox göndərək, yoxsa az?
— Beş pud, ya da ki, altı.
Oğlum körpədir, çəkməz
Bundan artıq xətri.

Sonra çəkdim ah
Bir də din, dirin...
Zəng etdi timsah.
Gözlərində yaş
Dedi: — Ay qardaş,
Arvadımla mən
Bir də ki, Tatos
Hərəyə lazım
Düz bir cüt qaloş.

— Göndərmişəm mən
Lap elə dünən.
Nə dolu, nə boş
İki cüt qaloş.

— Düz deyirsən, onları
Dünən axşam yedik biz.
Yeni qaloş, görəsən
Nə vaxt gələr? — dedik biz.
Şamda ləzzətli qaloş
Süfrəmizi bəzəyər.
Bir axşama altı cüt
Qaloş yeməyə dəyər.
— Din, dirin...
Dovşanlardır.
Kələkbaz şeytanlardır.
Hər biri dedi tək-tək
Göndərin bizə əlcək.
— Biz isə meymunlarıq

Nə desəniz anlarıq.
Kitab göndərin bizə
Dayanmışıq göz-gözə.
Nərildəyən ayıdır
Dəcəllərin tayıdır.
Anlamadım nə deyir.
Nə bəli var, nə xeyir.
Zəng etdilər cücələr
Dedilər ki:— Gecələr,
Bərk ağrıyır qarnımız
Qurbağa yemişik biz.
Qurtarıb dərmanımız.
Sonra yenə din, dirin
Donuzdu zəng eyləyən.
Xoruldayıb hamını
Hər kəsi dəng eyləyən.
Deyir bülbül göndərin.
Birgə nəgmə oxuyaq
Dedim: — Bülbül oxumaz.
Donuzlarla bir xorda
Yəqin ki, sənə qarğa
Lazım olacaq orda.

— Mu, Mu...
Kimdir görəsən?
Aman, yenə ayıdır
Daha bilmirəm kimin
İndi ayı tayıdır.
Narahatdır, deyir morj
Udub dəniz kirpisi,
Başım-qulağım gedib
Aləmi basıb səsi.
Bütün günü din-dirin
Gah suiti zəng etdi,
Gah maral, gah bildirçin.
Bir beş-altı gün qabaq
Ceyranlar soruşdular:
— Karusellər yanıbdır?
Bizim xəbərimiz yox
Hamı bunu danıbdır.
Niyə danışırsınız
Ceyranlar, cəfəngiyyat?
Karusellər yerində
Dayanıb sağ-salamat.
İnanmayanlar sabah
Gəlib yellənə bilər.
Yoxsa ki, boş-boşuna
De, kim dillənə bilər?
Ceyranlar dediklərin
Kim deyir ki, dandılar
Hamısı bir ağızdan:

— Karusellər yandılar,
Karusellər yandılar.
Küycü ceyranlar dedi,
Axmaqlar inandılar.
Dünən səhər erkəndən
Din, dirin, din, din, din, din
— Moydadırdı bu?!
— Bəli, kimdir?
— Kenquru.
— Başqa yerə düşmüşüz.
— Bəs Moydadır...
— Zəng edin 125

Üç gecədir yatmıram
Yorulmuşam mən yaman.
Gözümə yuxu gedib
Açılana yaxın dan.
Yenə dirin, din, dirin
— Kimdir?
— Kərkədan!
— Söylə, nə baş veribdir?
— Fəlakət!
— Nə olub?
— Xilas edin!
— Kim dardadır?
— Begemot.
— Sözləyin, nə gətirim
— Yaşıl yarpaq, yoxsa ot.
— Yox ey, düz bataqlığa
Yumalanıb begemot.
Gəlməsəniz, ordaca.
Boğulacaq begemot
Tez gəlin, tez...
— Yaxşı, gəldim köməyə
Can, begemot, deməyə.

Tərcümə etdi Sevinc Nuruqızı

Dostların dostudur kitab

FKöçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası Beynəlxalq Dostluq Günü münasibətilə öz oxucularını sevindirdi. Məni də... Yəni, İncəhörümü.

Kitabxananın əməkdaşları bu məqsədlə "Dostların dostudur kitab" başlığı altında çox maraqlı bir aksiya keçirdi və bu aksiyaya ən fəal oxucularını cəlb etdi. Belə ki, kitabxananın oxucuları tanımadıqları digər oxucu dostlarına məktub ünvanladılar. Həmin məktublar kitabxananın hədiyyə kitablarına əlavə edilərək öz sahiblərinə çatdırıldı. Beləliklə, hədiyyəni alan bütün uşaqlar həm yeni kitab əldə etdilər, həm də yeni dostlar qazandılar. Oxucuların dostluq etmək istədiyi həmyaşıdlarına göndərdikləri mesajlar onları kitabxanadan daha çox istifadə etməyə həvələndirdi və eyni zamanda oxuduqları kitablar haqqında mülahizələrini bölüşdürmək üçün bir imkan yaratdı.

Qeyd edək ki, xalqlar, ölkələr, mədəniyyətlər və ayrı-ayrı şəxslər arasında dostluğun, sülhün təmin olunması uğrunda səylər göstərməyə ruhlandırıcı biləcəyini nəzərə alan Baş Məclis iyulun 30-nu Beynəlxalq Dostluq Günü elan etməyi qərara alıb.

Bu tarix dünyada qeyri-rəsmi bayram kimi qeyd olunur. Dostlar dostları xatırlayır, onların yardım və rəğbətini yüksək qiymətləndirərək, xüsusi təşəkkürlərini bildirirlər.

Sevgi və dostluq – bunlarsız insanların dünyada mövcudluğu mənasızdır. Öz dostunu qiymətləndirməyi heç də hər kəs bacarmır.

Leonardo da Vinci dediyi kimi: "Kim ki istəyir onun sadıq dostları olsun, o zaman dostlarının ehtiyac və istəklərinə qarşı mehriban, səbrli, tolerant davranmalıdır".

Dostlar, bayramınız mübarək!

İncəhörüm

Gənc nəslin hərtərəfli inkişaf etməsi, sosial və estetik cəhətdən kamilləşməsi üçün uşaq ədəbiyyatının təbliği və mütləqi zəruridir. Bu səbəbdən uşaq ədəbiyyatının oxucular arasında təbliği məqsədi ilə mütəmadi tədbirlər keçirmək, azyaşlı oxucuların mütləqi həvəsini artırmaq, kitabxana fondlarının uşaq ədəbiyyatı ilə intensiv şəkildə komplektləşdirmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm naziri cənab Əbulfəs Qarayev 01.02.2016-cı il tarixli 22 sayılı əmr imzalamışdır. Müvafiq əmrə əsasən tədbirlər planı hazırlanıb. Tədbirlər planının həyata keçirilməsi ilə bağlı bir çox layihələrə də start verilib. Onlardan biri də Azərbaycan Uşaq Ədəbiyyatının "Bərpa-Nəşr" layihəsidir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi və F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının köməyi ilə kitabxanamızın Qızıl Fondunda qorunan 1920-1960-cı illəri əhatə edən bir çox nağıl, hekayə və povestlər "Bərpa-Nəşr" layihəsinə əsasən ilk nəşrin kitab göstəriciləri olduğu kimi saxlanılmaqla təkrar çap olunmuşdur. Artıq bu günə 17 kitab işıq üzü görüb. İlk addım uğurla başa çatdığı üçün bütün azyaşlı oxucularımızı təbrik edir və layihədə əməyi olan hər kəsə təşəkkür edirik. Jurnalımızın bu sayında sizə iki əsəri təqdim edirik.

Əvvəli ötən sayımızda

"Sənin oğlun dərin bir çayda boğuldu, - dedi, - al, bu da onun paltarını" Anası sonsuz bir kədərlə özünü istəklilə oğlunun paltarını üstünə atdı, paltarını isti göz yaşları ilə islatmağa başladı; sonra paltarını götürüb oğlunun deyikli Mahü-Mehrin yanına apardı, qıza dedi:

- Oğlum çayda boğulmuşdur. Xurşud bəy onun paltarını gətirmişdir; sən azadsan.

Mahü-Mehr gülümsünərək:

- İnanma, - deyər cavab verdi, - bunların hamısı Xurşud bəyin uydurmasıdır. Yeddi il bitməyincə, heç kim mənim ərim olmayacaqdır.

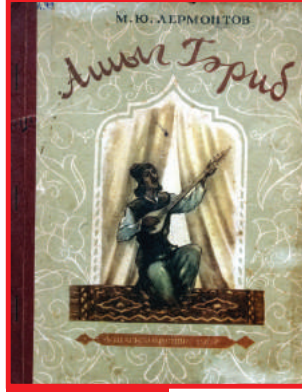
Qız divardan öz sazını götürdü və yazıq Aşıq Qəribin sevdiyi mahnını həzin-həzin oxumağa başladı.

Bu vaxt Aşıq Qərib ayaqyalın, başaçıq, çıl-çılpaq gəlib bir kəndə çatdı. Rəhmətli adamlar ona paltar və yemək verdilər; o da əvəzində onlara gözəl-gözəl mahnılar oxudu. Beləliklə, Aşıq Qərib kəndbəkənd, şəhərbəşəhər gəzdi və onun şöhrəti hər yana yayılmağa başladı. Axırda o, Hələb şəhərinə gəlib çatdı. Adəti üzrə qəhvəxanaya girdi, saz istədi və oxumağa başladı.

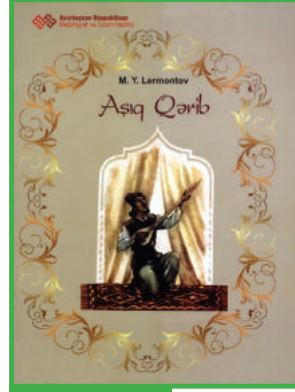
Bu zamanlar Hələb şəhərində bir paşa yaşayırdı. O, yaxşı nəغمə oxuyanları çox sevirdi. Onun yanına çox aşıqlar gətirmişdilər, lakin paşa heç birini bəyənməmişdi. Onun çovuşları şəhərdə aşıq axtarmaqdan yorulmuşdular. Birdən, onlar qəhvəxananın yanından keçəndə, insanı heyran edən oxumaq səsi eşidilər. Çovuşlar qəhvəxanaya girdilər. Onlar aşığa:

- Gəl bizimlə paşa həzrətlərinin yanına gedək, getməsən, başını bədənindən ayıracağıq! - deyər çığırdılar.

- Mən azad bir adamam, özüm də Tiflis şəhərindən gəlmə bir qəribəm. İstəsəm gedərəm, istəməsəm getməyəm; kefim gələndə oxuyuram, gəlməyəndə yox; bir də, sizin paşanız mənim ağam

ƏVVƏL

SONRA

deyir ki! - deyər aşıq cavab verdi.

Lakin buna baxmayaraq, onu tutub zorla paşanın yanına apardılar.

- Oxu! - deyər paşa ona əmr etdi.

Aşıq Qərib oxudu. Oxuduğu bu mahnıda o, öz sevgilisi Mahü-Mehri tərifləyirdi. Bu mahnı məğrur paşaya o qədər xoş gəldi ki, o, yoxsul Aşıq Qəribi öz yanına

saxladı. Onu qızılla, gümüşlə sirab etdilər, ona bahalı gözəl paltar geyindirildilər. Aşıq Qərib sən və xoşbəxt yaşamağa başladı. O, çox dövlətlənmişdi. Onun Mahü-Mehrisini yadından çıxarıb- çıxartmadığını bilmirəm, ancaq şərtləşdikləri vaxtın qurtarmasına az qalmışdı, o isə getməyə hazırlaşmırdı.

Gözəl Mahü-Mehr məyus olmağa başladı. Bu zaman Tiflisdən bir tacir qırx dəvə karvanı və səksən qulla səfərə çıxırdı.

Qız həmin taciri öz yanına çağırırdı, ona qızıl bir nimçə verib tapşırırdı:

- Bu nimçəni götür, hansı şəhərə çatsan, bunu öz dükana qoy və hər yerdə elan et ki, kim bu nimçəni tanıyıb sahibi olduğunu sübut edərsə, əvəzində nimçəni və onun ağırlığında qızıl alacaqdır

Tacir yola düşdü; hər yerdə Mahü-Mehrin tapşırığı yerinə yetirirdi, lakin qızıl nimçənin sahibi tapılmırdı. Tacir, demək olar ki, mallarının çoxunu satmışdı. Yerdə qalan maliyyə ilə Hələb şəhərinə gəldi. O hər yerdə Mahü-Mehrin tapşırığını elan etdi. Aşıq Qərib bunu eşidən kimi karvansarayına qaçdı və Tiflis tacirinin dükanında qızıl nimçəni gördü.

O, nimçəni tez əlinə götürüb:

- Bu mənimdir! - dedi.

- Doğrudur, sənindir, - deyər tacir cavab verdi.

- Aşıq Qərib, mən səni tanıdım. Tez özünü Tiflisə çatdır; Mahü-Mehrin mənə tapşırığı ki, vaxtım gəlib çatdığım sənin yadına salım. Əgər sən təyin etdiyin gündə orada olmasan, o, başqasına əvəzindədir.

Aşıq Qərib çox məyus halda əllərilə başını tutdu:

təyin olunmuş vaxtm qurtarmasına üçcə gün qalmışdı. Buna baxmayaraq o, ümidini kəsməyib qızılla dolu heybəsini götürdü və ata yazığı gəlmədən minib çapdı. Nəhayət Ərzincanla Ərzrum arasmdakı Ərzingan dağmda əldən düşmüş atırı nəfəsi kəsilib yerə sərlidi. O nə edə bilirdi? Ərzincandan Tiflisə iki aylıq yol idi, lakin onun ikicə gün vaxtı qalmışdı.

- Ey qadir Allah! Əgər sən mənim imdadıma çatmasan, bundan sonra yaşamaq mənim nəyimə lazımdır! - deyib özünü hündür qayadan yerə atmaq istəyirdi ki, birdən aşağıda ağ atlı bir adam gördü və onun:

- Oğlan, sən nə etmək istəyirsən? - deyən gur səsinə eşitdi.

- Özümü öldürmək istəyirəm.

- Elə isə düş, gəl yanıma, mən səni öldürüm.

Aşıq bir təhər qayadan endi. Atlı acıqlı-acıqlı:

- Dalımca gəl, - dedi.

- Mən sənə dalınca necə gəlirəm, sənə atın yel kimi uçar, amma mənə heybəm ağırlıq eləyir, - deyə Aşıq Qərib cavab verdi.

- Doğru deyirsən, heybəni gətir atımın yəhərinin qaşmdan as, özün isə dalımca gəl.

Aşıq Qərib nə qədər yüyürdüysə, yenə də dala qalırdı. Atlı soruşdu:

- Nə üçün dala qalırsan?

- Mən sənə necə çata bilərəm? Sənə atm xəyalından da sürətlə gedir, mənə lap əldən düşmüşəm.

- Doğru deyirsən, gəl tərkimə min və doğrusunu de, sən hara getməlisən?

- Heç olmasa, bugün Ərzruma çataydım, - deyə aşıq cavab verdi.

- Yum gözlərini!

Aşıq gözlərini yumdu.

- İndi aç!

Aşıq gözlərini açdı: öz qarşısında Ərzrumun ağaran divarlarını və panldayan minarələrini görüb dedi:

- Ağa, məni bağışla, səhv etmişəm; mən Qarsa getməliydim.

Atlı dedi:

- Görürsənmi? Sənə tapşırırdım ki, mənə doğrusunu söyləyəsən; yaxşı, keçib, yenə gözlərini yum. İndi aç.

Aşıq, Qarsı görçək öz gözlərinə inanmadı. „Doğrudan da, bura Qarsdırmı?“ - deyə öz-özünə sual verdi. Aşıq diz çökərək dedi:

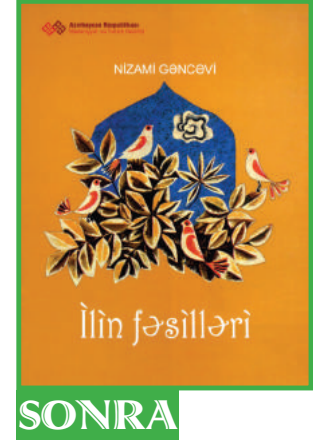
- Ağa, təqsirkaram, nökrin Aşıq Qərib, qarşmda üçqat günahkardır; lakin sən özün bilirsən bir adam ki, səhərdən yalan danışmağa başladı, gərək axşama qədər yalan danışm. Doğrusu, Tiflisə getməliyəm.

- Ay yalançı! - deyə atlı acıqlandı. - Lakin neyləyim, günahmdan keçirəm. Yum gözlərini.

Bir dəqiqə keçməmiş:

- İndi aç! - dedi.

Aşıq sevincindən qışqırdı: onlar Tiflisin darvazası ağzında idilər...

QIŞ fəslində bağ-bağatın tərəvə ti gedər, göy qəndili (Günəş nəzərdə tutulur.) sönər. Bağbanlar məhsulunu yığıb evə çəkilər, bülbüllər susar, qarğalar ağacların çıpaq budaqlarında belədən-belə uçmaqda, sanki «Oğru var!» - deyə iz itirməyə çalışırlar.

Gülün ləçəkləri gedər, tikanları qaralar.

Səhər yeli suyun üzünü nəqqaş kimi narın həlqələrlə bəzəyər. Od söndürən, don gətirən şaxta öz şiddəti ilə suyu bıçaq kimi buza, Günəşin nizə şüalarını şəhə dön- dərər. Qar-çovğunun və şaxtanın şiddətindən çaylar donar, təbiət başdan-başa tutqun kədər libası geyinər. Bədəndə qan donar, dağ- lar-dərələr qış libasına girər. Çöl heyvanları acından ora-bura vurnuxub yem axtarar, pusquda durub mal-qaranı parçalamaq istəyərlər. Bitkilər başını torpağa çəkib soyuqdan, şaxtadan gizlənirlər.

Havalar belə olanda şah otağının buxarısı yanar, otaq qış soyuğundan uzaq olardı. Buxarıdan qalxan alov havanı nizama salar, bu od niqab salmış göylər gözəli Günəşə bənzəyər.

Sərt qışın başlıca dəvası olan bu odu zərdüştillərin kükürd mədəninə qana bulaşmış ipək parçaya bənzətmək olardı. Bu həmin oddur ki, fındıq kimi boz ağaclara innab rəngi verər. Buxarıda közərən od, parçalanmış nar danələrinə, bəzən də tüstüyə tutulan kəhrəbaya bənzəyər. Od kənarında kömürlər ayna haşiyəsindəki ləkələr kimi görünər. Od güclüdür. Buzu açıb, suyu zəncirdən xilas edən oddur. Od böyük, gözəl nemətdir.

Heyif ki, ona münasib, mülayim ad verilməmişdir...

Qış fəslində insanlar yazın-yayın zəhməti, əkin-tikini, bağın, məhsulun bərəkəti sayəsində rahatlıq çəkilər, soyuq fəslin qar-boranından qorunurlar. Vaxtında yığıqları azuqə ilə yaşayib dincələrlər.

Zəhmət çəkənə rahatlıq ana südü kimi halaldır!

Sülh bəşəri rəmzə çevrilərək insanların arzu etdiyi və can atdığı bütün müsbət keyfiyyətləri özündə birləşdirən fundamental bir məfhumdur. Ona görə də dünya ölkələrinin yekdil qərarı ilə BMT 1981-ci ildə 21 sentyabrın Beynəlxalq Sülh Günü kimi qeyd olunması barədə qərar qəbul etmişdir. Bu əlamətdar günün əhəmiyyəti zaman keçdikcə, münaqişə ocaqları alovlandıqca üzə çıxır. Hər il olduğu kimi

necə bərqərar etmək olar?”, “Sülh haqqında hansı əsərləri oxumusunuz?”, “Sülh quşu hansı quşdur?”, “Hansı sülhməramlı beynəlxalq təşkilatları tanıyırsınız?” və s. kimi suallarla müraciət olundu.

Suallara düzgün cavab verən iştirakçılara kitabxananın təsis etdiyi “Göy Qurşağı” uşaq jurnalı, maraqlı kitablar, üzərində sülh rəmzi – göyərçin şəkli yapışdırılmış şarlar hədiyyə edildi. Uşaqlar öz cavablarında bildirdilər ki, sülh dinclik, əmin-amanlıq, qurub-yaratmaq, sosial, iqtisadi və mədəni inkişaf deməkdir. Onlar daim açıq səma altında azad, sülh və əmin-amanlıq şəraitində, atalı-analı yaşamaq arzusundadırlar. Müharibə edərək uşaqları bunlardan məhrum edən dövlətləri, insanları lənətlədilər. Çünki hələ də ayrı-ayrı regionlarda, ümumilikdə isə dünyanın bir çox yerində münaqişələr davam etməkdə, torpaqlar qan çanağında boğulmaqda, günahsız uşaqlar

bu il də 21 avqust - 21 sentyabr “Beynəlxalq Sülh aylığı” ilə əlaqədar F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası müxtəlif tədbirlərlə öz oxucularını məlumatlandırır, sülhə səsleyir. 7 sentyabr 2017-ci ildə Beynəlxalq Sülh aylığı çərçivəsində açıq havada “Sülhün carçıları” adlı dialoq keçirildi. Tədbir Nəsimi rayonunda yerləşən Zabıtlar bağında sual-cavab formasında keçirildi. Dialoqda iştirak edən uşaqlara “Sülh deyəndə nə başa düşürsünüz?”, “Sülhü

və gənclər odsaçan silahların qurbanlarına çevrilməkdədir. “Sülh sənin, mənim, hamımız üçün” devizi altında təşkil olunmuş dialoqda Sülh nədir? - sualı belə cavablandırıldı: Sülh - azadlıq, bərabərlik və ədalət; Sülh - hər bir cəmiyyətin, ümumiyyətlə, bəşəriyyətin ən çox arzu etdiyi dəyərlərdən biri; Sülh – uşaqların hər zaman ən ülvə arzusu.

Melissa

Nağıl-povest

Əvvəli ötən sayımızda

1-ci hissə

Melissanın həyatındakı bütün çətinliklər elə bununla başladı. Bəli, düz eşitdin, bütün çətinliklər... İnsanların həyatında olduğu kimi bu çəhrayı saçlı gəlincik Melissanın həyatında da aclıq, susuzluq, göz yaşı və əzab-əziyyət bir-birini əvəz etdi. Bəlkə də Melissa bunların hamısına çox rahat dözə bilərdi, təkcə qarqara gözləri, yanağına dəyən kirpikləri olan sahibi Zöhrə yanında olsaydı... Melissa çox darıxırdı. Qəlbində mərhəmət olmayan dəcəl bir oğlanın ayaqları ilə təpiklənib həyətlərindən çox uzağa atılan həmin o Melissa...

Buludlar ona baxıb ağlayırdılar. Dostunu və isti mənzilini itirmiş Melissaya. Ən azından, Melissa belə düşünürdü. O, üstünə ələnən yağış damcılarından ağırlaşmışdı. Parça bədəninə doldurulmuş pambıq islanıb onu asfalta doğru çəkirdi. Azca üşüyürdü. Bədəni su ilə dolmuşdu...

Həm də darıxırdı. Zöhrə üçün. Onun başqa gəlinciklərdən fərqi onda idi ki, Melissa sevə bilirdi. Hərdən ona elə gəlirdi ki, bu yerlərdən çox-çox uzaqlarda, içi cürbəcür kukla, parça kəsikləri, rəngbərəng saplar və sancaqlarla dolu bir emalatxanada nəğmə hazırlayan qoca kuklaçı-qadın imkan tapıb onun pambıqla dolu bədəninə döyünən, nəfəs alıb-verən, balaca, lap balaca, tutaq ki, sərçə ürəyi boyda bir ürək yerləşdirə bilmişdi. Yoxsa Melissa

Zöhrəni, yaşadığı mənzili, o mənzildəki geniş, yumşaq döşəkli çarpayını bu qədər ürəkdən sevə bilməzdi... Hərdən Melissanın yadına dünyaya gəldiyi günün kəsik-kəsik hissələri, kino dili ilə desək, fraqmentləri düşürdü. O fraqmentlərin birində Melissanı düzəldən qoca kuklaçı-qadının oxuduğu nəğmə gizlənmişdi. O nəğmə hərflərə, hecalara, sözlərə bölünüb Melissanın zərif yaddaşının müxtəlif küncələrinə səpələnmişdi. Və Melissa xoşbəxt günlərində gecələr yatağında, Zöhrənin geniş, yumşaq döşəkli çarpayısında uzanıb xəyala dalanda yaddaşının künc-bucağındakı hərfləri, hecaları, sözləri yığıb yan-yana düzə bilmişdi. Və nəticədə həmin o qoca kuklaçı-qadının Melissanın çəhrayı xalça saçlaqlarına bənzəyən saçlarını yumşaq parça başına tikə-tikə zümzümə etdiyi nəğmə meydana gəlmişdi:

Bu dünyada xoşbəxt olan
Çəhrayısaç gəlincik var.
Qəlbi sevgi ilə dolan
Çəhrayısaç gəlincik var.

Bəlkə də Melissanın sevgisi elə bu sözlərdən yaranmışdı. Yəni ilk gündən, hələ saçları, başı, bədəni, qolları və ayaqları bir-birinə birləşməmişdən öncə eşitdiyi söz SEVGİ olmuşdu...

Yağış getdikcə sürətlənirdi. İri-iri damcılar acımasızcasına onun bədəninə çırpılır və ətrafa sıçrayırdılar.

– Gəl, gəl, tez elə, qaçaq. Tez ol. Elə et ki, anam gəlincə biz evdə olaq.

İt xaltasının ipini çəkib onun əlindən çıxartmaq istəyirdi. Oğlan yalvarırdı:

- Gəl də, Xal. Səninlə deyiləm. Necə dostsan?!

Melissa yağış selinin arxasından danışanları güclə görürdü. 7-8 yaşlarında oğlan uşağı idi. Yanında da qara xalları olan ağ, ışıltılı dərili yekəqulaq köpək. Melissa köpəyi görən kimi onun dalmatin olduğunu ayırd edə bilmişdi. Çünki onu hazırlayan həmin o kuklaçı-qadın dalmatinləri çox sevirdi. Sevə-sevə hazırladığı oyuncaqların arasında irili-xırdalı onlarla dalmatin vardı. Oğlan köpəyin xaltasından çəkib aparmağa çalışırdı. Köpək isə daşa dönüb qalmış, gözlərini bir nöqtəyə zilləmişdi:

- Xal, xahiş edirəm. Gedək, Xal. Gedək. Bax elə indicə anam işdən gələcək. Gedək çataq evə. Kombinezonunu da geyindirməmişəm. Xəstələnsən, ikimiz də cəzalanacağıq.

Xal isə baxırdı. Ahhh... Bu nədir? Melissa işin nə yerdə olduğunu indicə anladı. Xal gözünü ona zilləmişdi. Çəhrayı saçları asfalta səpələnmiş Melissaya. Bəli, bəli, düz eşitdin. Xal Melissaya baxırdı. Gözlərini qırpmadan. Yağışa və ona yalvaran sahibinə əhəmiyyət vermədən. Melissa elə o saat qorxudan bütün ağırlarını unutdu. Yerdən qalxıb var gücü ilə qaçmaq istədi. Amma alınmadı. Bədəninə o qədər su hopmuşdu ki, tərənə bilmirdi. Xal ağzını buldozer çanağı kimi açıb ona yaxınlaşırdı. Melissa nə qaça bilirdi, nə də geri çəkilmə. Dəhşətlə ona tərəf uzanan xallı, ağ və parıltılı başa, tərənən bir cüt qulağa baxırdı. Qışqırırdı:

- ... Qorxuram...

Artıq onun su hopmuş bədəni Xalın cəngləri arasında idi. Sallanan ayaqlarından və qollarından çirkli su süzülürdü. Oğlan ayaqlarından tutub çəkir, onu Xalın ağzından qopartmağa çalışırdı. Melissa hönkürürdü... Elə bu vaxt düz yanlarında Xalın özü kimi ağappaq və parıltılı maşın dayandı. Mühərrikin uğultusu Melissanın qulaqlarında səsləndi. Maşından bir qadın düşdü. Düşən kimi də maşın mühərriki kimi uğuldadı:

- Burda nə gəzirsiniz? Xalın gəzinti zamanı deyil axı. Oğlum, niyə icazəsiz çıxmısınız? Səninlə deyiləm?!

Oğlan Melissanın ayaqlarını buraxdı. İslanmış əllərini şalvarının ciblərinə qoydu:

- Kuklanı götürüb buraxmır.

- O, kukla deyil, çirkli zibildir. Anladın, oğlum? Sən Xalı hara gəldi aparırsan. O da zir-zibili alır ağzına...

“Onlar mənim haqqımda danışırlar. Mənəm zir-zibil?”, – deyə Melissa kədərləndi. Melissanın bədəninə axan su ona düşülmək şansı vermişdi. Su süzülərkən hafizəsi itilənirdi.

- Xal, at yerə onu... Tez elə. Sənin gözəl-gözəl oyuncaqların var. Niyə küçə gəlinciyi ilə oynayırsan?!

Melissa “küçə iti”, “küçə uşağı” ifadələrini eşitmişdi, amma “küçə gəlinciyi”ni ilk dəfə idi. Qadın isə susmur, elə hey uğuldayırdı:

- Xal, mikrob qaracaqsan. O steril deyil. Spirtlə obrabotka olunmayıb...

Melissa heç nə anlamırdı. Steril və obrabotka sözlərindən başı çıxmırdı. Xal da deyilənlərə əhəmiyyət vermirdi. Qadın da mübarizə aparmağın mənasız olduğunu görüb, dedi:

- Gedək evə. Xal da, sən də, o çirkli gəlincik də oturun maşına...

Həyətə girəndə Melissa hələ də Xalın dişləri arasında idi. Divarboyu yamyaşıl küknar ağacları əkilmişdi. Həyət mərmərlə döşənmişdi. Qapının ağzında az qala Zöhrəgilin evi boyda gözətçi məntəqəsi vardı. Maşının səsi gələn kimi oradan hündür bir oğlan çıxdı. Yaxınlaşıb Xalın xaltasından yapışdı. Onun ağzındakı Melissaya təəccüblə baxdı. Qadın onun nə soruşmaq istədiyini anladı:

- Xalın tərbiyəsi lap pozulub. Ağzındakını küçədən götürüb. Ona yeni kinoloq-təlimçi axtarmaq lazımdır.

Melissa “kinoloq” sözünü də başa düşmədi. Gecələr Zöhrə ilə yataqda uzanıb baxdığı kinofilmlər düşdü yadına. Amma kinonun Xalın tərbiyəsi ilə necə əlaqəli olduğunu anlamadı. Qadın gəlib Xalın qarşısında dayandı. Üzünə mehriban ifadə verib dedi:

- Mənim ağıllı köpəyim, ver onu mənə. O, çirklidir, çirkindir. Sənin qəşəng gəlinciklərin var...

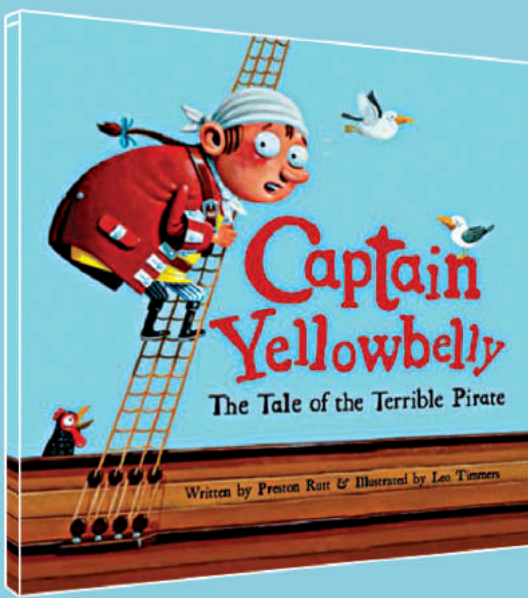
Melissa hamıdan küsdü. O, çirkli və çirkin gəlincik olmaq istəmirdi. Bütün insanlardan. Hətta deyim ki, Zöhrədən də...

- Xal, ver... Ver bura onu.

Qadın Melissanı dartışdırdı. Xal qəzəbləndi. Oğlan dedi:

- Ana, dartma. Verməyəcək. Ona yavaşca söz ver ki, gəlinciyi atmayacaqsan. Yuyub, təmizləyib ona qaytaracaqsan.

Davamı gələn sayımızda

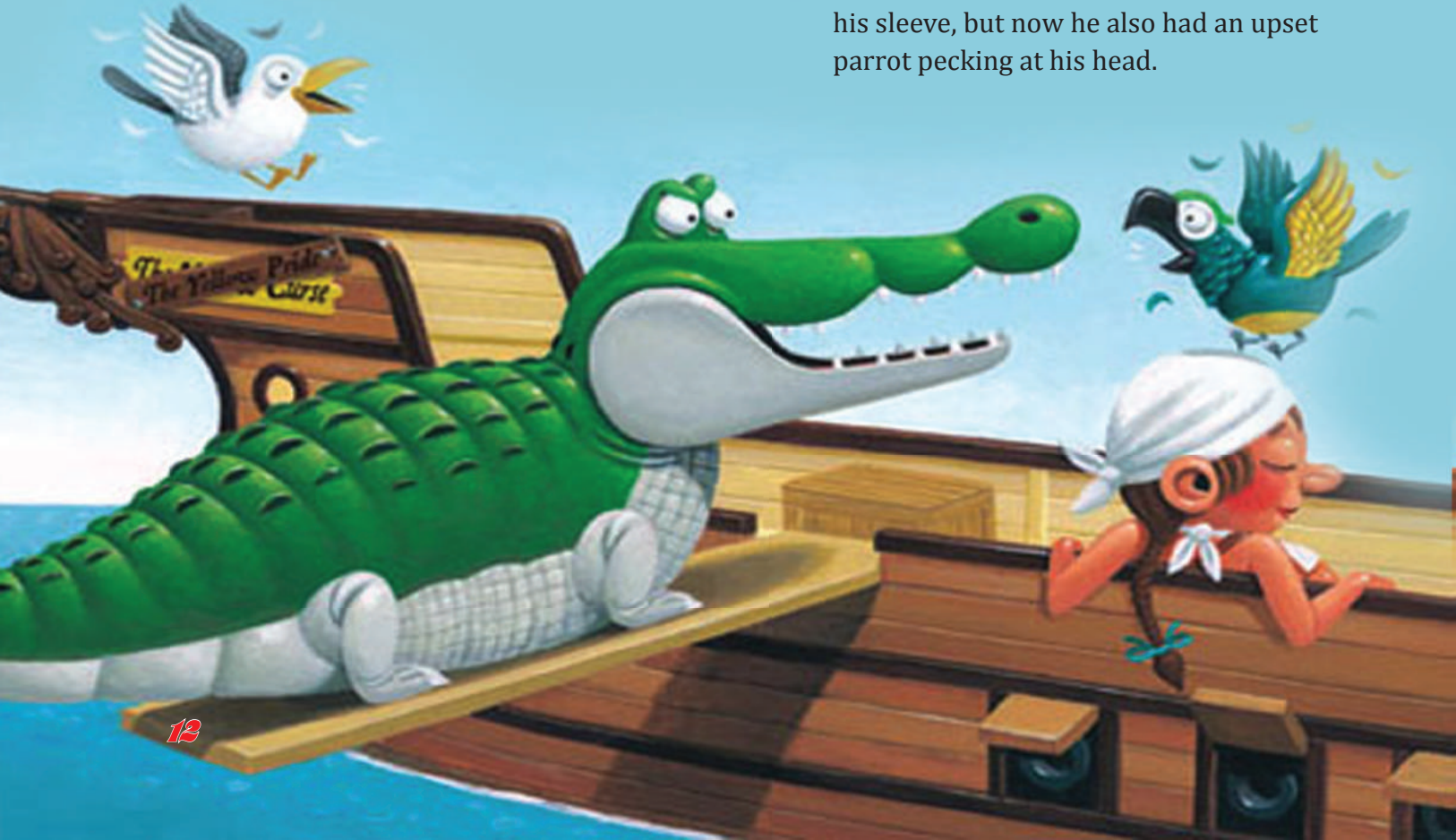
Yellowbelly was a terrible pirate. Not GRRR terrible like Redbeard, the meanest, scariest pirate on all the seven seas. No, Yellowbelly was just terrible at being a pirate. So much so that all the other pirates laughed at him and stole his treasure.

Early one morning, following a heavy storm, Yellowbelly was busy mopping his deck when a seagull squawked overhead and... Smack! A great big poo landed right in Yellowbelly's eye!

This made Yellowbelly a little cross. He marched off to wash the poo out of his eye, but... Whoops! He didn't see his wooden cleaning bucket... and stepped right into it! So not only did Yellowbelly have poo in his eye, but now he also had a bucket stuck on his foot.

If Yellowbelly had been a little cross before, now he was quite angry. He clunked into his cabin to wash his eye and put on an eye patch, but... Whoops! He put it on the wrong eye... and tumbled head over heels into his wardrobe! So not only did Yellowbelly have poo in his eye, and a bucket stuck on his foot, but now he also had a coat hanger wedged up his sleeve.

If Yellowbelly had been quite angry before, now he was really mad. He dragged himself out of his wardrobe, but... Whoops! He didn't see his parrot's cage above him... and he caught the coat hanger in the door. The door flew wide open waking up his parrot from its snooze. So not only did Yellowbelly have poo in his eye, and a bucket stuck on his foot, and a coat hanger wedged up his sleeve, but now he also had an upset parrot pecking at his head.

If Yellowbelly had been really mad before, now he was absolutely furious. He hobbled onto deck to sort himself out, but... Whoops! He had forgotten about his mop... and stepped right on the handle, flicking a thick clump of stinky, slimy seaweed towards him. So not only did Yellowbelly have poo in his eye, and a bucket stuck on his foot, and a coat hanger wedged up his sleeve and an upset parrot pecking at his head, but... now he also had a huge clump of stinky, slimy seaweed stuck to his chin!

In the chaos, Yellowbelly didn't notice that Redbeard, the meanest, scariest pirate on all the seven seas, had climbed aboard his ship! Redbeard had come to steal Yellowbelly's treasure. He was expecting to be met by the usual, wimpy, cowardly Yellowbelly. But, instead, staggering towards Redbeard came... a terrible pirate! (With a thick wooden stump for a leg, a crooked eye patch, a hook for a hand, a crazy parrot perched on his shoulder and a slimy, straggly beard.)

"Arrrrgh!" Now Redbeard had come face-to-face with many a frightening foe in his time but this beast was, without a doubt, the ugliest, scariest, most terrible pirate he'd ever had the misfortune of sailing across! He did something he had never done before... Redbeard took one look at the plank, ran along it, and jumped off!

From that day on, Captain Yellowbelly was known as "The Terrible Pirate". And do you know what? Nobody ever troubled him or his treasure again. Although he did let his parrot perch on his shoulder, and he always kept an eye patch, a bucket, a clump of seaweed and a coat hanger handy. Well, you never know who might turn up uninvited!

Muzeydə bir gecə

Gecələr darıxırsan?! Bəlkə mən sənə maraqlı bir gecə haqqında danışım?! Adi gecə yox, muzeydə keçən gecə haqqında... Heç bilirsən, belə gecələr necə sirli və sehirlidir? Böyük zallar, eksponatlar, şəkillər, heykəllər... Yəqin ki, muzeydə olmusan? Amma heç vaxt ağlına da gəlməz ki, muzeydə bir gecə keçirəsən. Elə isə diqqətlə dinlə.

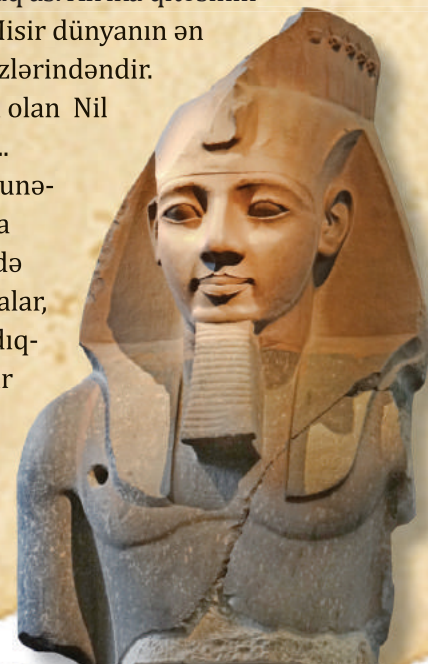
Təsəvvür edirsənmi, böyük şəhər yuxudadır. Elə bu zaman Muzeyin qalın, ağır qapılarının cırıltısı eşidilir. "Bunlar kimdir belə?" – Muzey dərindən ah çəkir. "Gecə də yatmağa qoymurlar". Bilmək istəyirsən, bu hansı muzeydir? Dünyanın ən böyük muzeylərindən biri olan Britaniya muzeyi... Sən yəqin ki, muzeydə müxtəlif tarixi əşyalar görmüsən. Amma bu muzey o qədər böyükdür ki, burada 233 milyon eksponat var. Bunların hamısını gecə vaxtı necə görmək olar?

Sakit, qaranlıq muzey dəhlizlərində sükut pozulur. Bir dəstə uşaq dəhlizlərə doluşaraq əllərindəki fənərləri işə salırlar. Bugünkü səyahət Qədim Misirədir.

Hə, indi isə bizimlə birgə sən də həmin gecənin işti-raskçısı olacaqsan. Qaranlıq, ucu-bucağı görünməyən dəhlizlə gedirik. Əlimizdə fənəri möhkəm tutmalıyıq ki, qarşımıza çıxan nəhəng mumiyalara, iri saxsı küplərə toxunmadan keçə bilək. Bu nə möhtəşəm zaldır?! Deyəsən, gəlib Qədim Misir zalına çatmışıq. Əvvəldən özümüzə Misir fironlarının geyiminə uyğun geyimlər hazırlamışıq. Uşaqlardan biri firon Ramzesin heykəli qarşısında dayanıb onun geyiminə baxır. Özünü ona bənzətmək istəyir.

Ay aman! Burada nə qədər mumiya var? Onların bəziləri ayaq üstə, bəziləri uzanmış vəziyyətdədir. Müəllim bizə qədim Misir mədəniyyəti haqqında məlumat verir. Sən də qulaq as. Afrika qitəsinin şimal-şərqində yerləşən Misir dünyanın ən qədim mədəniyyət mərkəzlərindəndir. O, dünyanın ən böyük çayı olan Nil çayının sahilində yerləşir...

Qaranlıq muzeyin sükunətində sanki sehirlə dünyaya düşmüşük. Müəllim Misirdə insanların həyatı, piramidalar, ehramlar haqqında danışdıqca, Misir fironlarının, Misir Allahlarının heykəlləri, mumiyaqlarını göstərdikcə, biz də özümüzü həmin dövrdə hiss edirik.

“Kömək edin!” uşaqlardan hansınınsa qəfil çığırtsı bizi xəyal aləmindən ayırır. Sən demə, dostumun fənəri sönən kimi, o iri, qara daşa toxuinub. Hamımız onun köməyinə tələsirik.

– Nə olub, niyə çığırırsan?

– Burda nəsə var, müəllim!

– Bu ki, məşhur Rozet daşındır. Onun üstündə qədim Misir yazısı var. Rozetta şəhərində tapıldığı üçün belə adlanıb.

– Bəs, o heykəl kimindir, müəllim? Nə qorxulu üzü var?!

– Bu Misir fironu İkinci Ramzesin heykəlidir. O, 67 il hakimiyyətdə olub. Bizim eradan əvvəl 13-cü əsrdə yaşayıb. Bax, dostun canlı Ramzes kimi qarşıdadır. Görürsünüz, Ramzesin geyimi ona necə yaraşır?

Hamı gülüşür.

– Ay aman! Burda küpün içində nəsə parıldayırlar! – qızlardan biri səslənir.

– Görün burda nə qədər qızıl pul var!

Hə, təəccüblü bir şey yoxdur. Bu küpü içi dolu qızıl pulla Britaniya muzeyinə məşhur səyyah bağışlayıb.

– Bura baxın! Burada Misir maskaları var! Uşaqlar, tez bura gəlin! Mumiyalara baxın!

– Müəllim, nə üçün misirlilər insanları mumiyalayırdılar?

– Uşaqlar, qədim misirlilər ölümdən sonrakı həyata inanırdılar. Onlar elə düşünürdülər ki, insan öldükdən sonra da həyatı davam edir.

– Düzdür, mən bunu hardasa oxumuşam. Hətta onlar ölənlərə aid olan hər şeyi mumiyalayırdılar.

– Elə isə, gəlin bu qaranlıq vitrini işıqlandıraq. – Müəllim uşaqları sol tərəfdə nümayiş olunan vitrinə tərəf yönəltdi. – Bax, burada sizə maraqlı bir mumiya göstərəcəyəm. Mumiyalanmış pişik. Muzeydə 300-dən çox heyvan mumiyası var.

– Mən bilirəm ki, qədim misirlilər pişikləri müqəddəs heyvan hesab edirdilər.

– Doğrudur, – müəllimimiz sözünə davam etdi. – Yaxşı, uşaqlar, indisə başqa eksponatlara da baxın, amma ehtiyatla hərəkət edin. Fənərləri söndürməyin. Qarşıda uzun gecə var. Hər şeyə diqqətlə baxıb, yadda saxlamağa çalışın. Sabah səhər test yazacaqsınız.

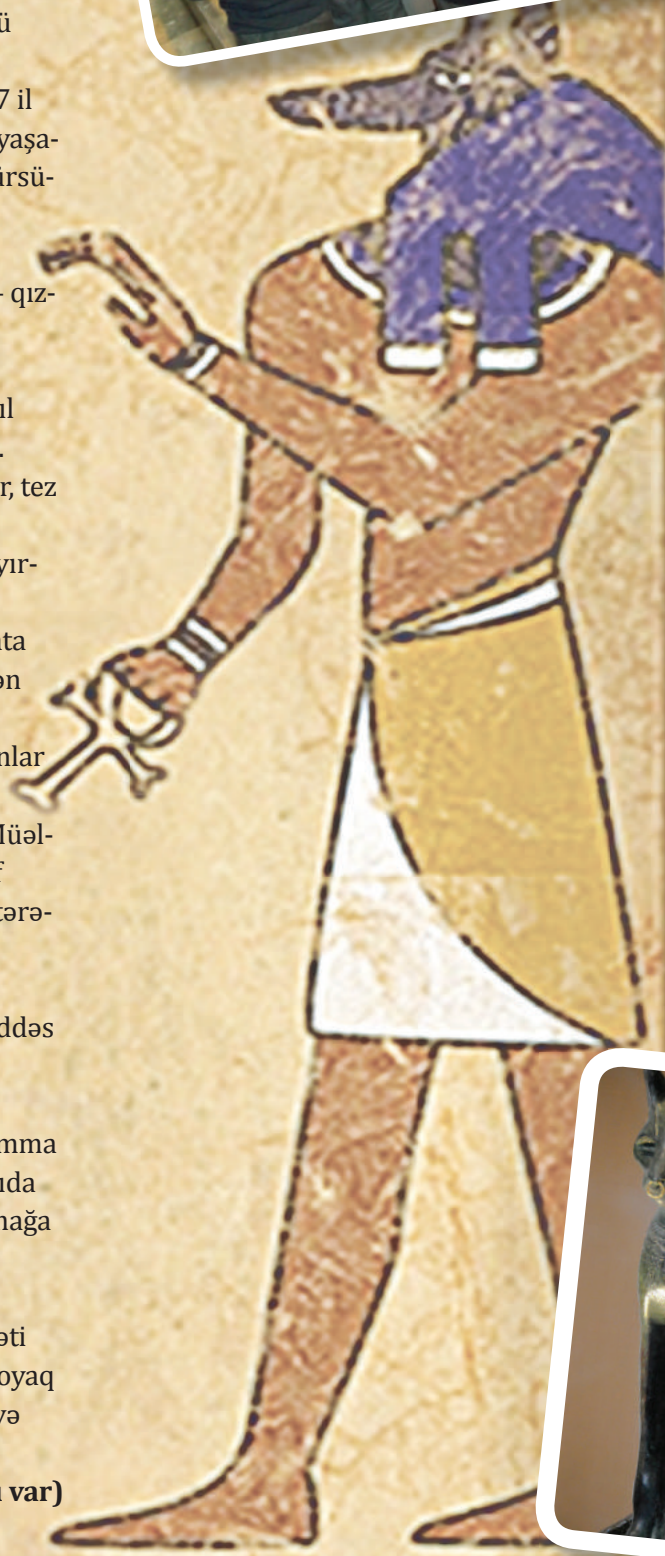
Əziz dostum, sən də bizimlə birgə bu gecənin qonağı oldun, bilmədiklərini öyrəndin. Muzeydə növbəti gecələrdə görüşənədək. Görürsənmi, bəzən gecələr oyaq qalmağın da xeyri olur. Əsas odur ki, qorxmayasan və öyrənməyə həvəsli olasan.

(ardı var)

Tomiris Babanlı

AMEA Nizami Gəncəvi adına

Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyi

On ikinci hissə

Edvard gün işığına böyük bir zibil topasının atından baxmaq məcburiyyətində idi. Başqa əlacı qalmamışdı. Qəfildən üzünə qarqara bir kölgə düşdü. Kölgə ona tərəf əyildi. Burnu ilə Edvardı zibilin içindən çəkib çıxartdı. Qulaqlarından tutub əsəbi halda silkələdi. Yerə qoydu. Əyilib düz gözlərinin içinə baxdı. Yenidən götürdü. Amma bu dəfə düz ortasından tutdu. Başını bir neçə dəfə o tərəf bu tərəfə silkələdi. Yenidən yerə qoydu. Edvard açıq gözlərini zilləyib diqqətlə ona baxdı...

- Ey, köpək, sən mənim zibilliyimdən hansı cəsarətlə zibil götürürsən, - sə sə köpək döndü, qışqırana əhəmiyyət vermədən Edvardın çəhrayı qarnından yapışib götürüldü.

- Ey, səninlə deyiləm?! Bu zibillik mənimdir. O biri zibillik də. Yer üzünün bütün zibillikləri. Mən zibilliklər şahyam, - Ernest var gücü ilə bağırırdı. - Tez ol, ver bura. Kiminləyəm?!

Köpək ona əhəmiyyət vermədi. Gücü gəldikcə qaçdı.

Edvard isə çox xoşbəxt idi. Gülümsəyirdi. Onu bu halda əvvəlki tanışlarından kim görsəydi, düşünərdi ki, yəqin Edvard dəli olub. Axı o bu halda, üstü-başı zibil içində, əynində çəhrayı qız paltar, dodaqlarının yanını ilə şirəli köpük

Keyt Di Kamillo

Dovşan Edvardın qeyri-adi səyahəti

Əvvəli ötən saylarımızda

axan köpəyin dişləri arasında... Və zibilliklər şahından qaçan halda...

Amma Edvard çox xoşbəxt idi. Olduqca...

Köpək xeyli qaçdı. Dəmiryolunu da keçdi. Kolların arasına girib dayandı. Qarşıda ayağında böyük, çirkli çəkmələri olan biri dayanmışdı. Köpək Edvardı çəkmələrin qarşısına atdı... Bərkdən hüdü.

Və Edvardın yerə çırpıldığı an ilk gördüyü iş çəkmələrin sahibinə baxmaq oldu. Bu çox bədheybət biri idi. Hündür, nataraz, uzundraz...

Bədheybət Edvardı ayağı ilə o tərəf bu tərəfə çevirdi, diqqətlə baxdı və kəməmindən tutub qaldırdı:

- Bunu haradan tapmışsan Lyüsi? Hə? - sonra qəhqəhə çəkdi. - Lyüsi, Lyüsi, nə deyim sənə. Bilirəm ki, sən dovşan ətindən piroqu çox sevir-sən.

Lyüsi yenə də hüdü.

- Dayan. Niyə hürürsən. Bu bədbəxt məxluqu haradan tapıb gətirmisən?! Yer üzünün ən məşhür aşpazı belə bu dovşandan sənə piroq bişirə bilməz.

Lyüsi qəzəblə mırıldadı. Bədheybət ona baxıb dedi:

-Axmağın biri axmaq... Bu dovşan farfordandı. - Edvardı yuxarı qaldırdı. Onlar göz-gözə baxdılar. - Allah bilir, hansı körpənin sevimli oyuncağı olmusan. Düzdür?! Və səni ondan ayırıblar.

Edvard köksündə sərt bir ağrı hiss etdi. Yadına Abilin düşdü. Abilingilin Misir küçəsindəki evləri, bu evə aparan cığır, həmin cığırda onun görüşünə qaçan Abilin. Buludların arxasında gizlənən günəş...

Abilin onu necə ürəkdən sevirdi...

- Deməli belə, Maloun. Səni kimsə itirib. Elə biz də itirilmişlər və azmışlarıq. Yəni Lyüsi ilə mən. Deməli belə... Yəqin ki tək avaralanmaq-

dansa birlikdə avaralanmaq daha maraqlıdır. Və sən yəqin ki böyük məmnuniyyətlə bizimlə birlikdə avaralanarsan. Xeyirxah dostlarla. Mənim adım Öküzdür. Lyüsi isə mənim körpəyimdirdi. Razısan?!

Bədheybət böyük barmağı ilə Edvardın boyunun dalından basıb başını tərپətđi. Bu razılıq əlaməti kimi göründü.

- Bax, Lyüsi. O, bizimlə getməyə razıdır. Bu gündən biz birlikdə avaralanacağıq. Mən, sən və Maloun...

Lyüsi sevinclə zingildədi, bədheybətin ayaqlarının arasında quyruğunu bulaya-bulaya rəqs etdi...

Və Edvard avara Öküz və onun iti Lyüsi ilə diyarbadiyar gəzməyə başladı...

On üçüncü hissə

Onlar ya piyada gedirdilər, ya da boş dəmir-yol qatarlarında. Həmişə hara isə tələsirdilər. Qaç-qaç gedib sürətlə şütüyən vaqonlara atıldılar. Amma heç vaxt gedib mənzilbaşına çatmırdılar.

Edvard Öküzün burulub bükülmüş yataq kisəsində yaşayırdı. Oradan Edvardın yalnız başı və qulaqları görünürdü. Öküz hər yola düşəndə kisəni çiyinə alırdı. Və Edvard irəli deyil, yalnız gedilmiş yola baxa bilirdi.

Onlar torpağın üstündə yatırdılar, ulduzları seyr edə-edə. Edvardın yeməli olmadığından qəzəblənən Lyüsi getdikcə ona öyrəşməyə başlayırdı. Yumurlanıb yatır və başını Edvardın farfor qarninə söykəyirdi. Gecəni səhərədək mırılda-yır, zingildəyir, fınxırırdı. Bütün bunlar Edvardın farfor qarnində əks-səda verirdi. Və körpək hiss edirdi ki, get-gedə Lyüsini zərif bir məhəbbətlə sevməyə başlayıb...

Öküzlə Lyüsi gecələri xorhəxor yatırdı. Edvard isə onsuz da açıq gözlərini səmaya zilləyib, ulduzları sayır və həyatından gəlib keçənləri xatırlayırdı. Bu xatırlama Abilinlə başlayıb, Abilinlə sona çatırdı: Abilin, Lorens, Nelli, Öküz, Lyüsi, Abilin...

"- Bax görürsən, - Edvard ürəyində Peleqrina ilə danışırdı. - Mən sənin şahzadə qızın kimi deyiləm. Mən sevə bilirəm".

Gecələr onlar tonqalın ətrafına yığışırdılar. Başqa avaralar da onlara qoşulurdu. Öküz ya maraqlı əhvalatlar danışır, ya da nəğmə oxuyurdu.

- Oxu, Öküz, yenə də oxu, - deyə avaralar xahiş edirdi. Və Öküz oxuyurdu.

Onun yanıqlı səsi dizinin üstünə aldığı Edvardın farfor bədəninə həzin layla çalar və sakitlik gətirərdi...

**Rus dilindən çevirdi
SEVİNC NURUQIZI**

Aulların birində bir qoca kişi
öz oğlanları ilə yaşayırdı. Bu
qocanın ölüm vaxtı gəlib çatır.
Oğlanlarının ikisini də yanına çağırır
deyir:

— Əziz balalarım, var-dövlətimi sizə
qoyub gedirəm. Ancaq siz bu dövlətlə
varlanmayacaqsınız. Sizə puldan qiymətli,
var-dövlətdən dəyərli üç məsləhət verirəm.
Onları yadınızda saxlasanız, ömrü boyu
firavan, bolluq içində yaşayacaqsınız. Məs-
ləhətim bunlardır, yadınızda saxlayın: heç
kəsə birinci baş əyməyin. Gözləyin başqala-

Atanın üç məsləhəti

Tatar nağılı

rı sizə baş əysin. Nə cür yemək olur-olsun,
balnan yeyin. Həmişə pərqu balışda yatın.

Qoca rəhmətə gedir. Oğlanları onun məs-
ləhətini unudur, özləri istədiyi kimi yaşayıb
kef çəkirlər: içirlər, gəzirlər, çoxluca yeyir-
lər, yatırlar. Birinci ili atalarının pulunu
tamam xərcləyib qurtarırlar. İkinci ili bütün
mal-qaranı satıb-sovururlar. Üçüncü ili evdə
nə vardisa, hamısını satıb qurtarırlar. Yeməyə
daha bir şeyləri qalmır. Böyük qardaş deyir:

—Axı atamız bizə var-dövlətdən əlavə üç
məsləhət də vermişdi. Demişdi ki, onlarla
ömrümüzün axırınacan firavan, bolluq içində
yaşayacağıq.

Kiçik qardaş deyir:

—Atamın dediyi məsləhətlər yadımdadır,
ancaq onların nə qiyməti var ki? Atam demiş-

di ki: «Heç kəsə birinci baş əyməyin — qoy başqaları sizə baş əysin». Bundan ötrü gərək varlı olasan, indi isə bütün mahalı gəzib-dolaşasan, bizdən kasıbını tana bilməzsən. O demişdi: «Nə cür yemək olur olsun balnan yeyin». Eşidirsənmi, balnan! Bizim heç quru yuxamız da yoxdur, o ki bal olsun. Atamız demişdi: «Həmişə pərqu balılda yatın». Pərquda yatmaq, əlbəttə, yaxşı olardı. Amma evimiz bomboşdur, heç köhnə keçəmiz də qalmayıb.

Böyük qardaş bir xeyli fikrə gedir, sonra deyir:

—Sən nahaq yerə gülürsən, qardaşım. Biz o vaxt atamızın öyüdünü anlamamışıq. Amma onun sözlərində bir müdriklik var. O istəyirmiş ki, dan yeri ağarmağa başlayanda tarlaya işləməyə gedək, bax, onda hamı, yanımızdan ötüb keçən hər kəs birinci bizə salam verəcək. O vaxt bütün günü yaxşıca işləyəcəksən, evə yorğun-argın, ac qayıdacaqsan. Bax, onda bir parça quru yuxa da sənə baldan şirin olacaq. Onda hər necə yataq olur-olsun fərqi yoxdur, ürəyinə yatacaq, xoşuna gələcək, şirin-şirin yatacaqsan, elə biləcəksən ki, pərqu yastıqda yatırsan.

Ertəsi günü dan yeri ağarar-ağarmaz qardaşlar durub tarlaya yollanırlar. Hamıdan əvvəl gəlib çıxırlar iş yerinə. Adamlar işə gedir, ilk əvvəl qardaşlara salam verir, onlara xoş gün, yaxşı iş arzu edirlər. Bütün günü qardaşlar bellərini belə dikəltmirlər, axşam isə bir parça yuxa ilə çay onlara baldan şirin görünür. Sonra da qardaşlar quru döşəmənin üstündə yığılıb yatırlar, elə bilirlər ki, pərqu içində yatıblar.

Bu minvalla qardaşlar hər gün işləyir, payızda da yaxşı məhsul götürür, yenidən bolluq içində firavan yaşamağa başlayırlar. Yenə qonşular onlara hörmət edirlər.

Qardaşlar tez-tez atalarının müdrik sözlərini yada salırlar.

Gerenuk

Susuz dəvə, boy- buxunlu zürafə...

Gerenuk - qeyri-adi antilopdur. Bilirsən nə üçün? Ona görə ki o, susuz uzun müddət yaşaya bilir. Bilirəm, o saat dedin ki, dəvə kimi. Razıyam. Eynən dəvə kimi. Hətta ondan da çox. Elə gerenukun vətəni olan Somali-də də onu dəvə kimi hörmətli tutur, dəvə nəslindən olan nəcabətli heyvan kimi ovlamır, ovlamaq niyyəti ilə saatlarla qovmur, izləmir, incitmirlər. Düşünülər ki, əgər belə etsələr, dəvələr onlardan inciyər, bu işi möhtərəm dəvə əsli-nəslinə xəyanət kimi qəbul edib, Somalidən üz çevirərlər. Bu isə köçəri həyat keçirən somali əhalisi üçün əsl bədbəxtlik olar. Dəvəsiz həyat həyat olmaz. Gerenuku yalnız gəlmə ovçular ovlayır. Onların nəyinə lazım axı, dəvə küsür, ya küsmür...

Belə... Bu uzunboğaz, nazıkbədən, qədd-qamətli antilop həm də bəzi xasiyyətlərinə görə zürafəyə bənzəyir. Zürafədən sonra bəlkə də ikinci heyvandır ki, ən yüksəkdə olan yarpaq və yaşıl pöhrələrin qənimidir. Çünki o, insan kimi iki ayaq üstündə dayanır, belə vəziyyətdə saatlarla qalıb qidalanır. İnsan susuz maksimum 10 gün, hava sərin olanda isə lap maksimum 14 gün qala bilir. Bu ifadə yalnız bizim xalqda rast gəlinə bilər - lap maksimum... Amma antilop gerenuk isə maksimumun maksimumu həddinə qədər susuz qalır. Hətta bütün yayı belə. Bax buna deyərəm, bərəkallah. Əsl dözümlülük nümayişi...

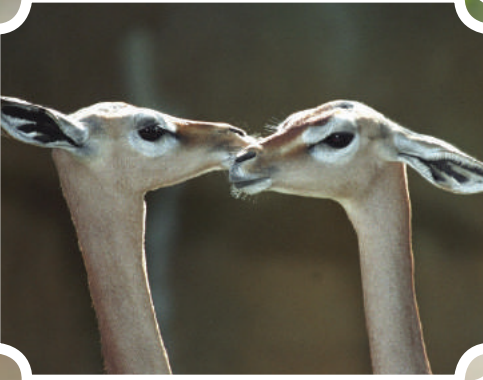
Zürafə ceyranı... Onu bəzən belə də adlandırırlar. Gerenuk böyük boyun üzərində bapbalaca başa sahibdir ki, bu da ona əlverişli qidalanma imkanı yaradır.

Bapbalaca başını hara gəldi - kola-kosa, girilməyən-çixılmayan ən çətin yerlərə pərçim edib, asanlıqla qidalana bilir. Bapbalaca başdakı yepyekə qulaqlar onu çox böyük təhlükələrdən qoruyur.

O yaxınlaşan təhlükəni tez duyur. Qulağı yekədir axı. Tez qərar verir, tez nəticə çıxardır. Bir anda daşa dönür, torpağa sərilir, hərəkətsiz qalır.

O qədər hərəkətsiz ki, hətta təhlükə onu bir qaya parçası, kötük və s. belə hesab edə bilər...

Dili-dodağı da daş kimidir. Tikan ona batmır və o da tikani elə çeynəyir ki... Gəl görəsən.

İki dal ayağı üstə durub haradan olsa su da içə bilər.

Gerenuk-qızlar daha dözümlü olur. Yəni diş gerenuklar. Bir il müddətində tam sərbəst birinə çevrilir, azad gəzib-dolaşırlar.

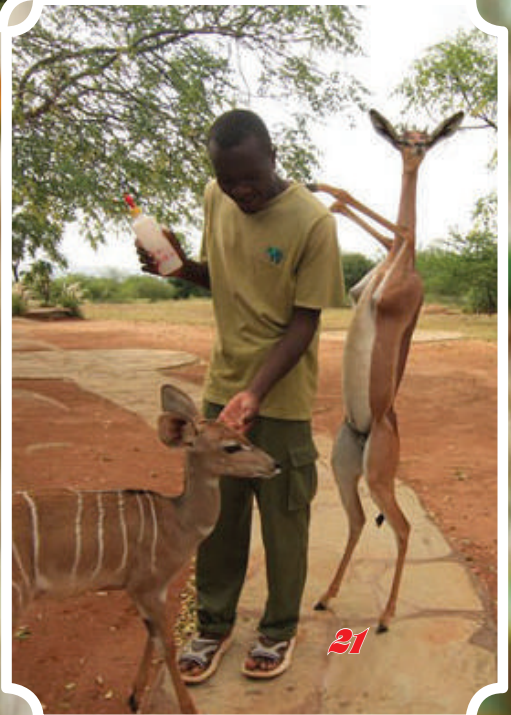
Oğlan-gereniklar, yəni erkəklər buyuzlu başlarını analarının böyründə gizlədə-gizlədə 2-3 il belə ondan ayrılmaya bilərlər.

Elə buna görə də onlar gec-gec dünyaya gəlir, təbiətin nadir heyvanına çevrilirlər.

Gerenukun gözləri yadplanetlilərin gözlərinə bənzəyir. Donuq, işıltılı və azhərəkətli. Kosmosdan gəlməyiblər ki, deyə zaman-zaman sual doğuracaq qədər çox bənzəri var bu gözlərin.

Onların ömrü çox uzun deyil. Cəmi 10-12 il. Hərdən düşünmək olar ki, bəlkə su içmədiklərindən?! Mən gedim bolluca su içim... Elə sən də.

Qüvvət elmdədir, başqa cür heç kəs,
Heç kəsə üstünlük eyləyə bilməz.
Hər uca rütbədən biliniz, fəqət,
Alimin rütbəsi ucadır əlbət.

Nizami Gəncəvi

Dünyada nə qədər kitab var belə,
Çalışıb,əlləşib gətirdim ələ.
Oxudum, oxudum, sonra da vardım,
Hər gizli xəznədən bir dürr çıxardım.

Nizami Gəncəvi

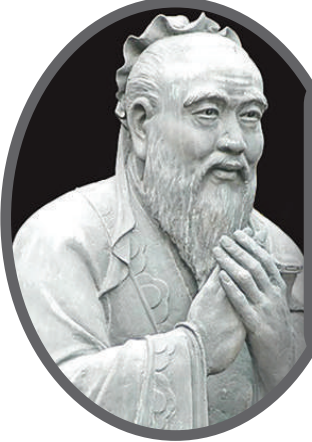
Təhsil xəzinədir, əmək onun açarı.

Seyid Əzim Şirvani

İnsan yalnız bilmədiyi
şeydən qorxur, bilik isə
hər cür qorxuya qalib
gəlir.

Vissarion Belinski

Biliyə üç yol aparır:
ən asanı – təqlid, ən
çətini – təcrübə, ən
şərəflisi – düşüncədir.

Konfutsi

Kitab sahilsiz dəniz,biliklər
ümmandır.

Aybek

Elm sərkərdə, təcrübə
isə onun əsgəridir.

Leonardo da Vinçi

Bilik-həyatda
faydalı olmaq naminə
qazanılmalıdır.

Kitab zamanın
dalğaları üzərində
səyahət edən və öz qiy-
mətli yükünü ehtiyatla
nəsillərdən-nəsillərə
yetirən fikir gəmisidir.

Frensis Bekon

Yaxşı kitabı ilk dəfə
oxuyanda bizə elə gəlir
ki, yeni dost qazanmışıq.
Həmin kitabı təkrar oxu-
maq köhnə dostu yenidən
görməkdir.

Volter

Elektrik enerjisi ilə təhlükəsizlik

Elektrik enerjisi həyatımızın ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Ömrümüzün işığı - televizorumuz, radiomuz, sərinliyimiz (kondensonerlər), istiliyimiz (qızdırıcı cihazlar), təmizliyimiz (paltaryuyan maşın, qabyuyan maşın, tozsoran), daha nə bilim nəyimiz, nəyimiz. Bir sözlə, müasir insanın görünən gözü, gedən ayağı, düşünən beyni, vuran qolu... Elektrik enerjisi... Onu əldə etmək üçün işə mütləq...

Bəlkə başqa yolla izah edim. Evə gəldin. Ürəyin yanır. Çayyyy... İlk etdiyən içi su ilə dolu samovarı işə salmaqdır. Bax bu zaman olduqca ehtiyatlı olman vacibdir.

Elektrik enerjisi elielektrik stansiyasında doğulur. Sonra qalın naqillərə ötürülür. Naqillər ya torpağın altı ilə, ya da üstü ilə bizə elektrik enerjisi daşıyır. Elektrik enerjisi uzun yol qət edir. O axan çaya bənzəyir. Çayın suyu var-dırsa, elektrik enerjisinin də gözlə görünməyəcək xırda hissəcikləri var. Amma istifadə qaydalarına riayət edilməzsə, bu maraqlı və mehriban dost insan həyatı üçün təhlükəyə çevrilə bilər. İnsan bədənindən keçən elektrik enerjisi ürəyi dayandıra, nəfəsi kəsə və elektrik yanıqları yarada bilər.

Əgər elektrik naqili və yaxud ötürücüsü alovlanmağa başlasa, əl vurma. Sadəcə, otağı tərk et. Qapını ardınca möhkəm bağla. Sonra vaxt itirmədən 01 və ə 101 nömrəli telefonlara zəng et, yanğın haqqında məlumat ver.

Elektrik naqillərinin, transformatorlarının, yardımçı stansiyaların yanında oynama!

Elektrik cihazını şəbəkədən ayıranda şurdan tutub dartma. Elektrik çəngəlindən tut.

Əgər qırılmış naqil görsəniz, ona qətiyyənlə yaxınlaşmayın. Böyüklərə məlumat verin!

Həç bir yad əşyanı razetkaya taxmayın

Yəqin ki, siz göy qurşağını çox sevirsiniz. Elə mən də. Həmişə yağışdan sonra səmaya baxıram. Bir də görürəm ki, göy qurşağı gəldi...

Sən demə, göy qurşağı təkə yağışdan sonra deyil, həm də ondan əvvəl görünə bilərmiş. Gök qurşağının çıxmasına səbəb isə işığın sınmasıdır. Günəş şüaları havada olan damcılardan içindən keçəndə sınır. Hər damcı müxtəlif rənglərin işığını əks etdirir. Və göy qurşağı yaranır. Biz onun yarısını görürük. Amma dağ zirvəsindən və yaxud təyyarədən baxsaq, yumru olduğunu görürük. İşıq nə qədər güclü olsa, göy qurşağı o qədər «rəngarəng» olur. Ona görə də günəşin işığından yaranan göy qurşağını hamımız görürük. Amma bilmirik ki, Ay işığı da göy qurşağı yaradır. Sadəcə, onun işığı zəif olduğu üçün, bu işığın sınımasından yaranan göy qurşağı da insan gözü ilə çətin seçilən rənglərdə meydana çıxır.

Göy qurşağı

Azərbaycanlılar ona Fatma ananın göydə qurduğu hana deyirlər. Gök qurşağının rəngləri bu hananın ipləridir.

Hind mifologiyasında göy qurşağı şimşək və ildırım Allahu İndranın oxu hesab edilir.

Skandinavlar onu insanların dünyası ilə tanrıların dünyası arasındakı Bivröst körpüsü adlandırırlar.

Bəzən eyni anda alt-alta iki göy qurşağı müşahidə edilir. Bu zaman altdakının rəngləri üstdəkinə nisbətən açıq olur. Buna ikincili göy qurşağı deyilir. İnsanlıq bu sehrlı atmosfer hadisəsinə bir çox inanclar və əfsanələr düşüüb.

Ənəyə görə, göy qurşağında yeddi rəng ayrılır: Qırmızı, Narıncı, Sarı, Yaşıl, Mavi, Gök, Bənövşəyi. Rənglərin ardıcılığını yadda saxlamaq üçün bir çox xalqlarda hər sözü bir rəngin baş hərfi ilə başlayan frazeoloji birləşmələr var. Biz də özümüz üçün düşündük. Yadda saxlayaq: Qırmızı nar sərərsən, yazda mənle gilələrin bölərsən.

Gök qurşağında yeddi rəngi ilk dəfə İsak Nyuton ayırır. Daha doğrusu, o əvvəlcə beş rəngi ayırır – qırmızı, sarı, yaşıl, mavi və bənövşəyi. Sonra rənglərin sayı ilə musiqi notları arasında uyğunluq yaratmaq üçün daha ikisini əlavə edib. Olub yeddi. Amma bu hamıda belə deyil. Məsələn, bolqarlar göy qurşağında altı rəng görür.

Aydın gecələrdə də göy qurşağı görünə bilər. Bir də onu hansısa fəslin atmosfer hadisəsi adlandırmaq düz olmaz. Çünki hətta qışda belə səmada göy qurşağı görmək olar.

Qədim yunanlarda – Tanrı elçisi İridanın insanlara doğru gəldiyi yoldur.

Bibliyada göy qurşağı Qiyamət günündən sonra peyda olur və Tanrı ilə insanların barışıq rəmzi hesab edilir.

İrlandlara görə göy qurşağı ilə torpağın kəsişmə nöqtəsində qızıl küpü tapmaq olar.

Slavyan inancına görə, göy qurşağı ilan kimi dənizlərin, göllərin və çayların suyunu sorub, yağış şəklində yerə püskürür.

Çox oxusan, çox bilərsən

Yunan və Roma əfsanələri antologiyası

Kitaba Yunan və Roma xalqlarının folklorundan seçmələr daxil edilmişdir.

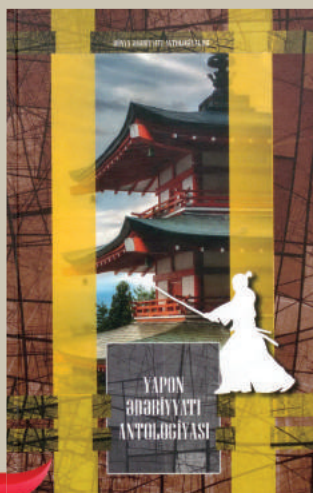
İtalyan ədəbiyyatı antologiyası

Təqdim olunan antologiya verist yazıçılarla yanaşı, XIX və XX əsrlər italyan ədəbiyyatının Alfredo Oriani, Canni Rodari, Umberto Eko və Antonio Tabukki kimi görkəmli ədiblərinin hekayə və novella yaradıcılığına həsr olunub.

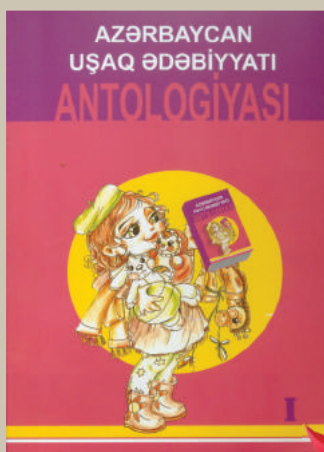
Yapon ədəbiyyatı antologiyası

Kitabın tərtib edilməsində məqsəd Azərbaycan oxucusunda gündoğan ölkənin ədəbiyyatı haqqında ümumi təsəvvür yaratmaqdır. Elə ona görə də, janr və mövzu etibarilə müxtəlif əsərlərə və dünya baxışına görə fərqli müəlliflərin yaradıcılıqlarına müraciət olunub.

Dünya dramaturgiyası antologiyası

Bu kitab tərtib edilərkən məhz pyeslərin cərəyan və üslub baxımından rəngarəng olmasına xüsusi diqqət yetirilib.

Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı antologiyası I cild

Bu toplu ən yaxşı sınıfdən xaric oxu materialı kimi çox dəyərlidir və əhatə dairəsinə görə ilk böyükhəcmli nəşr məhsuludur.

Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı antologiyası II cild

Antologiyanın bu cildində yer alan mifləri və əfsanələri oxuduqca öz səmimi dünyəniza qovuşacaqsınız.

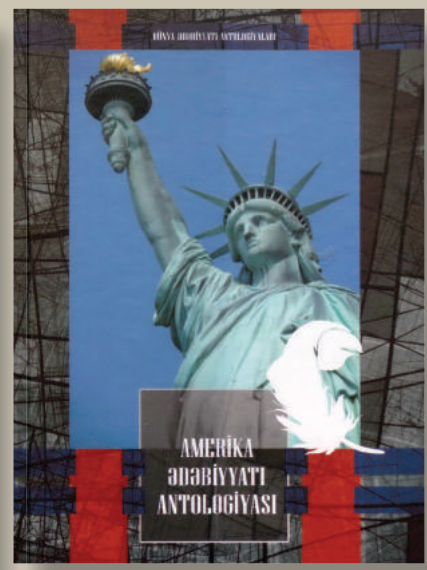
Skandinaviya ədəbiyyatı antologiyası

Kitab gənc oxucuları Skandinaviya ölkələri ədəbiyyatı ilə tanış edir.

Ərəb ədəbiyyatı antologiyası

Antologiyada ərəb ədəbiyyatının nadir inciləri toplanmışdır.

Amerika ədəbiyyatı antologiyası

Amerika ədəbiyyatının ən oxunaqlı nümunələrini özündə birləşdirir. Bu kitab hər bir oxucu zövqünü oxşaya biləcək əsərlər toplusudur.

XX əsr dünya ədəbiyyatı antologiyası (3 cilddə)

Dünya ədəbiyyatı nümunələri əsrlər boyu Azərbaycan oxucusunun maraqla mütaliə etdiyi ədəbi nümunələrdir. Elə bu baxımdan, XX əsr dünya ədəbiyyatı antologiyası oxucuların kitab rəfində arzuolunan kitab ola biləcəkdir.

Türk xalqları ədəbiyyatı antologiyası (3 cilddə)

Antologiyada türk xalqlarının ədəbi inciləri yer almışdır. Əsərlər türk xalqlarının mədəniyyəti, həyatı, adət ənənələrini əks etdirmək baxımından əvəzsiz bədii materialdır.

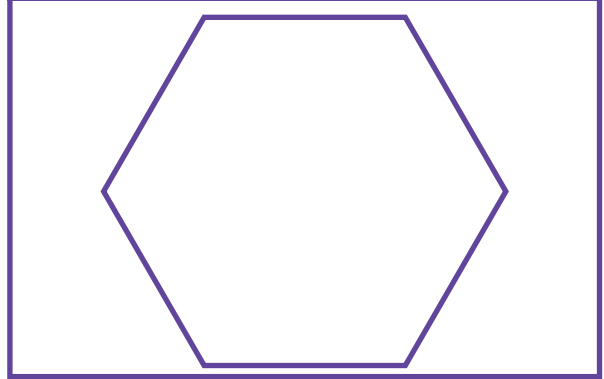
Məntiqi sual

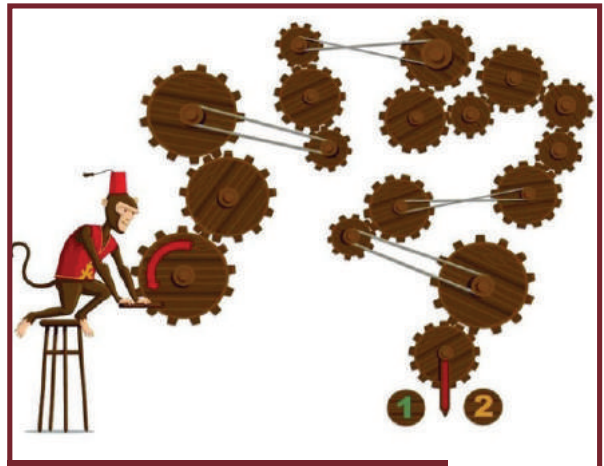
Pişiyin, dovşanın və itin birlikdə çəkisi nə qədər olar?

Nə daima artır və heç vaxt azalmır?

Altıbucaqlını 3 yerə böl və ondan romb qatla

Hansı heyvanın üzəri ilə insanlar və maşınlar gedir?

Ox hansı istiqamətdə dönəcək?

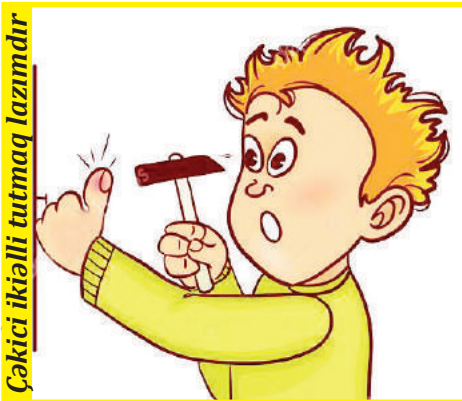
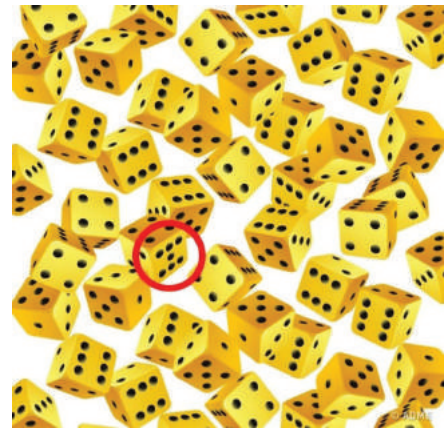
Ötən sayımızdakı məntiqi sualların cavabları

Sırada 25 əsgər var

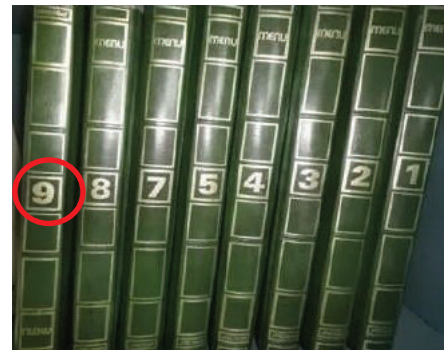
Əlbəttə ki, süngər

Çəkici iktilli tutmaq lazımdır

O nədir ki, zərif quş tükündən (pərqudan) də yüngüldür, amma onu 5 dəqiqə də saxlamaq mümkün deyil?

Cavab: Nəfəs

Bamboo Drift Racing

ən ensiz qayıqlarda yarış

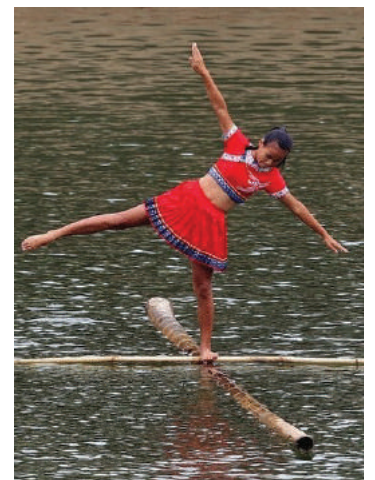
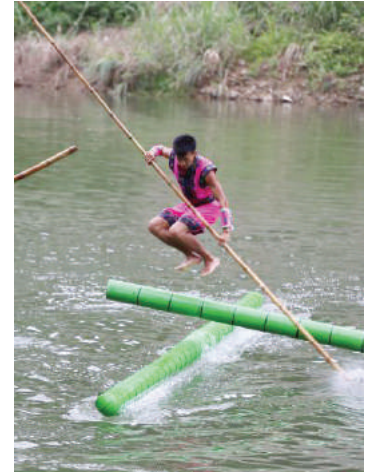
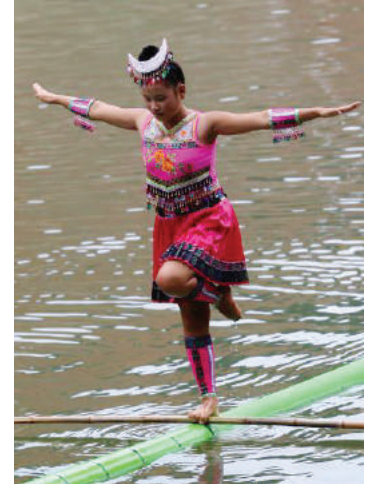
Bu qəribə yarış hər il Çində keçirilir. Bu yarışlarda idmançılar ensiz bambuk ağacı üzərində üzmə məharəti nümayiş etdirirlər. Onlar nəinki bambuk "at"larda suyun üzərində ən çox qalabilmə, hətta avarlarla onları müəllən istiqamətə yönəltmə bacarığı ilə seçilirlər.

Bu idman növü 1000 il bundan öncə Çinin Qudcjou əyalətində meydana gəlib. Əhali uzunmüddətli yağışlar zamanı yaranmış seldən məhz bu üsulla xilas ola bilirdi. O zaman bu, sadəcə, çayda hərəkət növü idi.

O zamandan üzü bəri bu yalnız idman növü olaraq xatırlanır. Oyun getdikcə bir qədər rahat və təkmilləşmiş xarakter alır. Artıq taxta avarları şüşə liflərdən hazırlanmış avarlar əvəz edir.

Bu idman növünü bəzən "duru alpinizm" adlandırırlar. İnsan dağa necə əziyyətlə dırmaşarsa, suda - bambuk qayıqda da eyni çətinliyi yaşayır.

İdmançıdan tələb olunan əsas göstərici onun "incə"bel olmasıdır. Bu yarışlarda yalnız belə idmançılar uğurlu nəticə əldə edə bilirlər.

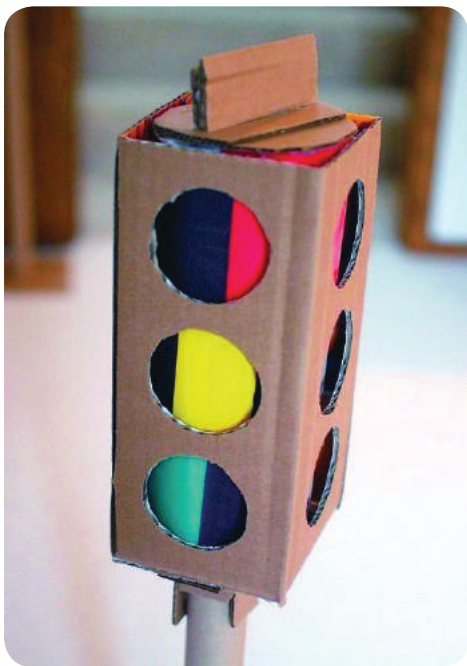

FOOD ART

Həm yemək,
həm düşünmək, həm zövq
almaq... Necədi? Xoşuna gəldi?!
Yeyə-yeyə sevinmək üçün FOOD ART
üslubuna bax. Yumurtadan cücə, zey-
tunlardan qoyun, ağ çörək dilimindən
quzu, vermişəllərdən kolluq, göyərti-
dən ağac daha nə bilim nələr, nələr...
Şəkillərə bax, düşün. Gördüklərini
bacaracaqsan. Sözsüz... Amma
səndən yeni ideyalar da göz-
ləyirəm....

"Bacaran əllərə alqış!" Əvvəllər bu deyim tez-tez səslənərdi... Sonralar sözdən işə keçməyi bacardıq. Elə indi də. Haydi iş başına...

Deməli belə... Bugünkü materialımız heç nədir. Daha doğrusu, adicə bir tullantıdır. Əgər tullasaq... Tullamasaq, binokldur, balıqdır, kəpənəkdir, cizgi filmi qəhrəmanıdır, robotdur, yadplanetlidir... Bir sözlə, nə arzulasan, odur. Yetər ki, arzula. Sonra iki əl, bir düşünən baş, akvarel, rəngli kağızlar, yarışqan, qayçı və s.

Nəhayət. Bugünkü qəhrəmanımız tualet kağızlarının əsasını təşkil edən karton borucuqlardır. İdeya məndən. Düzəltmək səndən. Uğurlar...

